

Terenski pregledi

1. Ilok, Tovarnik, Lovas
2. Sotin
3. Batina
4. a Donji Miholjac – južna obilaznica
b Kutina – južna obilaznica
5. Dio trase plinovoda Donji Miholjac – Slobodnica u Osječko – baranjskoj županiji
6. Našice

Rezultati rekognosciranja arheoloških terena oko Našica 2007. i 2008. g.

Results of Archaeological Field Survey of the Našice Area in 2007 and 2008

Zorko Marković
Jasna Jurković

Primljeno/Received: 16. 03. 2009.
Prihvaćeno/Accepted: 27. 05. 2009.

Stručnjaci Instituta za arheologiju iz Zagreba i Zavičajnog muzeja Našice, kao i vanjski suradnici, tijekom 2007. i 2008. godine nastavili su sustavno rekognosciranje našičkog područja, tj. njegova zapadnog dijela. Tijekom 2007. godine istražene su katastarske općine Donja Motičina, Đurđenovac i Šaptinovci. U dva tjedna evidentirano je sedamnaest nalazišta, od prapovijesti i antike do srednjeg vijeka. Najviše je nalazišta koja pripadaju kasnom srednjem vijeku, ali brojna su i prapovijesna, dok je antičkih najmanje.

Tijekom 2008. godine istraživanje je nastavljeno u katastarskim općinama Gradac Našički, Seona i Zoljan. U dva tjedna evidentirana su dvadeset i tri nalazišta, od prapovijesti i antike do srednjeg vijeka. Najviše je prapovijesnih te srednjovjekovnih nalazišta, dok se razdoblju antike pripisuju dva nalazišta.

Ključne riječi: Našice, rekognosciranje, Donja Motičina, Đurđenovac, Gradac Našički, Seona, Šaptinovci, Zoljan, prapovijest, antika, srednji vijek

Key words: Našice, survey, Donja Motičina, Đurđenovac, Gradac Našički, Seona, Šaptinovci, Zoljan, Prehistory, Antiquity, Middle Ages

Rekognosciranje u 2007. godini, kao drugo po redu u projektu sustavnog rekognosciranja našičkog područja započeto 2006. godine, provedeno je u katastarskim općinama Donja Motičina (zapadni i jugoistočni dio katastarske općine), Đurđenovac i Šaptinovci (zapadni i sjeverni dio katastarske općine). Zbog loših vremenskih uvjeta nije bilo moguće u cijelosti provesti planirano istraživanje te se ostatak neistraženih terena planira pregledati u jednom od sljedećih rekognosciranja. Istraživanje je obavljeno u razdoblju od 26. studenog do 7. prosinca 2007., a provela ga je ekipa u sastavu: dr. sc. Zorko Marković (Institut za arheologiju u Zagrebu), voditelj istraživanja, Jasna Jurković (Zavičajni muzej Našice), Neda Očelić (studentica druge godine arheologije na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zadru) te Miroslav Šarić i Marko Vujkov (suradnici). Kao suradnik na terenu sudjelovao je i nekadašnji nalaznik Drago Majer iz Našica. Evidentirano je sedamnaest nalazišta, među kojima su najbrojnija ona kasnosrednjovjekovna. Brojna su i prapovijesna nalazišta, dok je antičkih najmanje.

Rekognosciranje provedeno u 2008. godini obuhvatilo je katastarske općine Gradac Našički, Seona i Zoljan. Istraživanje je obavljeno u razdoblju od 5. do 15. studenog 2008., a provela ga je ekipa u sastavu: dr. sc. Zorko Marković (Institut za arheologiju u Zagrebu), voditelj istraživanja, Jasna Jurković (Zavičajni muzej Našice), Neda Očelić (studentica treće godine arheologije na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zadru) te kao povremeni suradnik mr. Branko Kranjčev iz Našica. Kao suradnici i vodiči na terenu sudjelovali su i nalaznici lokaliteta Drago Majer i Franjo Bošnjaković iz Našica, Marija Solomun iz Zoljana te Pavao Damjanović, umirovljeni lugar iz Seone, koji je pomogao prilikom određivanja naziva šumskih predjela. Od dvadeset i tri evidentirana nalazišta, većina pripada razdoblju prapovijesti i srednjeg vijeka, a dva razdoblju antike.

A. KATASTARSKA OPĆINA DONJA MOTIČINA

1. Vučjak Feričanački - Golubovac, Rastovac

Prapovijesni arheološki lokalitet (karta 1,1)

Lokalitet je smješten na sjevernim obroncima Krndije, gdje se teren već polako počinje spuštati prema nizinskom području donje Podravine. Sjeveroistočno od njega, oko 1 km udaljena, dva su vodotoka, potok Grnjašnica i potok Iskrice (pritoka Vučice) u koju se Grnjašnica ulijeva. Nalazište je udaljeno oko 2,5 km I / JI od Feričanaca, a rasprostire se na nekoliko oranica smještenih sjeveroistočno uz cestu Donja Motičina - Feričanci, nedaleko raskrižja na Vučjaku Feričanačkom. Šire područje na kojem se lokalitet nalazi poznato je pod nazivom Sadice. Teren na kojem su prikupljeni nalazi blago je povišen na sjevernoj strani, a spušta se prema jugu i istoku. Lokalitet je poznat otprije. Otkrio ga je Branko Kranjčev 1974. g., otkada je običen u nekoliko navrata te je tim prilikama prikupljen velik broj keramičkih i litičkih nalaza. Prikupljeni materijal pripada neolitičkoj sopotskoj kulturi (gruba i fina siva i crvenkasta keramika; ukrasi: roščići i otisci prsta u gredi, žlijebljena i urezana crta, bukl; ručka, šuplja noga, zdjelice). Mali dio prije prikupljenog materijala podsjeća na lasinjski, ali možda je došlo do miješanja materijala, zbog načina na koji su nalazi dospijevali u Muzej.

2. Donja Motičina - Ravnice

Prapovijesni arheološki lokalitet (karta 1,2)

Lokalitet je smješten na sjevernom podgorju Krndije, između Feričanaca i Donje Motičine, zapadno, neposredno uz cestu Donja Motičina - Feričanci. Ovdje je na povišenom prapornom platou u šumskom usjeku, okruženom s juga, zapada i

Karta 1. Rekognosciranje 2007. godine. Katastarske općine Donja Motičina, Đurđenovac, Šapatinovci (izradio Alan Lončar, dipl. ing. geodezije, Našice)
Map 1 Field survey in 2007 – Donja Motičina, Đurđenovac, Šapatinovci cadastral municipalities (by Alan Lončar, geodesy specialist, Našice)

sjevera šumom Hrastovac, smješteno nekoliko njiva na kojima je pronađeno nekoliko atipičnih ulomaka grublje keramike.

3. Donja Motičina - Medinjak

Prapovijesni i srednjovjekovni arheološki lokalitet (karta 1,3)

Lokalitet je smješten na području sjevernih obronaka Krndije, gdje se teren već spušta prema nizinskom području donje Podravine, na lokaciji poznatoj pod širim nazivom Brezje. Nalazi se oko 350 m istočno od ceste Donja Motičina - Feričanci, odnosno oko 500 m S / SI od groblja u Donjoj Motičini. Ovdje se nalazi velika oranica duljine oko 2000 m, koja u sjevernom dijelu završava uz ribnjake na Vučjaku Feričanačkom, na lokaciji Švajcerija. Oranica je orijentirana pravcem SI – JZ, najviša je u južnom dijelu, a cijela se blago spušta prema zapadu, sjeveru i istoku, uz mjestimična poprečna valovita uzvišenja. Jugozapadno od lokaliteta dva su vodotoka, potoci Babina voda i Dereza, koji se južno od njega stapaju u potok Bukovik. Nalazi su koncentrirani u manjem uleknuću južnog dijela ove njive. Prikupljeni materijal pripada razdoblju neolitika (atipična keramika, kamena sjekira i nožić) i srednjeg vijeka (grublja srednjovjekovna keramika s urezima).

4. Vučjak Feričanački – Ribnjak, Bašća

Prapovijesni i srednjovjekovni arheološki lokalitet (karta 1,4)

Lokalitet je smješten na krajnjim sjevernim obroncima Krndije, na samom kontaktu njezina podgorja i prostrane terasne nizine, na lokaciji poznatoj pod širim nazivom Brezje. Oko 1 km istočno teče potok Bukovik. Nalazi su prikupljeni na sjevernom, nižem dijelu velike oranice, duge oko 2000 m, koja počinje S / SI od motičanskoga groblja i završava podno ribnjaka na Vučjaku Feričanačkom, na lokaciji Švajcerija. Sam lokalitet smješten je južno od druge, zapadne table ribnjaka. Najviše nalaza prikupljeno je u trokutastom završetku oranice, do ribnjaka, na blagoj padini koja se spušta prema sjeveru. Nalazi su raspršeni po čitavoj širini oranice, do u dubinu oko 200 m. Prikupljeni keramički i litički materijal lokalitet datiraju u razdoblje prapovijesti (prapovijesna aplikacija, nekoliko mikrolita) i kasnoga srednjeg vijeka (oker i slikana keramika, jednostruka valovnica).

5. Vučjak Feričanački - Ribnjak, Suvače

Prapovijesni i srednjovjekovni arheološki lokalitet (karta 1,5)

Lokalitet je smješten južno i jugoistočno uz prvu, istočnu tablu ribnjaka na Vučjaku Feričanačkom, podno lokacije Švajcerija. Šire područje na kojem je lokalitet smješten poznato je pod nazivom Suvače. Teren na kojem se nalazi najvećim je dijelom već potpuno nizinski. Njive s nalazima orijentirane su u smjeru S – J. Lokalitet presijeca kanal koji vodi uz istočni i južni rub prve, istočne table ribnjaka, u smjeru S – J.

Lokalitet je poznat od 1974. g., kada ga je otkrio Branko Kranjčev. Na lokalitetu je 1981. godine provedeno manje zaštitno sondiranje, pod vodstvom dr. sc. Zorka Markovića.

U dosadašnjoj literaturi poznat je pod nazivom Vučjak Feričanački, Jezero.

Prikupljeni materijal lokalitet datira u razdoblje prapovijesti (ukrašena i neukrašena lasinjska keramika; ukrašena ranolicenska keramika), ranoga srednjeg vijeka (keramika ukrašena češljastim valovnicama) te kasnoga srednjeg vijeka (keramika raščlanjenih profila).

6. Donja Motičina – Trusinica, Jabučje

Srednjovjekovni arheološki lokalitet (karta 1,6)

Lokalitet je smješten sjeveroistočno od Donje Motičine, na već gotovo ravničarskom terenu krajnjih, sjeverno eksponiranih obronaka Krndije, na kojem su vidljive blage uzvisine koje se pružaju u smjeru SZ – JI. Istočno uz njega teče potok Bukovik ili Bukvik (kako se pojavljuje na nekim topografskim kartama, dok ga lokalno stanovništvo naziva i Jabučje). Teren je nešto strmiji prema zapadu, gdje se nalaze podgorsko rebro Krndije pod nazivom Brezje. Njive na kojima su prikupljeni nalazi smještene su u kutu između poljskog puta koji se nastavlja iz ulice Braće Radića i potoka, kojeg taj put prelazi. Njive su duge između 250 i 300 m, orijentirane u smjeru SZ – JI. Najveća koncentracija nalaza je približno na sredini ovih njiva.

Lokalitet je poznat otprije. Otkrio ga je Drago Majer 1977. g. Prema nalazniku, nalaza je bilo i na susjednim njivama sa zapadne strane spomenutoga poljskog puta. U dosadašnjoj literaturi lokalitet je objavljen pod nazivom Donja Motičina, Topolovac. Lokalno ga stanovništvo naziva i Ruševke.

Prikupljeni materijal (keramika ukrašena žigosanim točkicama i četverokutima, urezanim horizontalnim i valovitim linijama; oker i slikana oker gotička keramika; zeleno i smeđe glazirana keramika od koje je jedan zeleno glazirani ulomak pripadao pećnjaku. Dio posuda oštih je profila. Pronađeno je i nekoliko komadića željeznih predmeta, poput čavala i kuke) lokalitet datiraju u kasni srednji vijek, 15.-16. st.

7. Donja Motičina – Zvocare, Baščica

Srednjovjekovni arheološki lokalitet (karta 1,7)

Lokalitet je smješten sjeveroistočno od Donje Motičine, na već gotovo ravničarskom terenu krajnjih sjevernih obronaka Krndije. Istočno uz lokalitet teče potok Bukovik, koji je na ovom mjestu napravio najveći meandar prema zapadu. Ovdje je na dvije oranice, smještene istočno uz poljski put kojim se može prići lokalitetu, pronađeno nešto nalaza (slikana i oker keramika) koji lokalitet datiraju u kasni srednji vijek, 14.-16. st.

8. Donja Motičina – Matije Gupca 46 i 46a

Prapovijesni arheološki lokalitet (karta 1,8)

Pokraj stare škole u središtu sela, srušene 2006. g., stajala je još jedna stara škola, srušena prije 1971. g. Prilikom njezina rušenja, pokraj temelja, pronađena je kamena sjekira. Danas se na ovom prostoru nalazi zgrada nove škole. Prema iskazu nalaznika, Josipa Nikodema iz Donje Motičine, na prostoru gdje je pronađena sjekira bilo je i nalaza pečene zemlje. Prema nalazu, lokalitet vjerojatno pripada razdoblju eneolitika.

B. KATASTARSKA OPĆINA ĐURĐENOVAC

9. Našičko Novo Selo - Novo Selo, Švajcerija

Prapovijesni i srednjovjekovni arheološki lokalitet (karta 1,9)

Lokalitet je smješten na ravničarskom terenu južno od Našičkoga Novog Sela. Zapadno od lokaliteta teče potok Bukovik. Lokalitetu se može prići kroz Našičko Novo Selo - između crkvice u središtu sela i rasadnika prema jugu vodi Našička ulica koja ide do poljskog puta što spaja sela Brezik i Našičko Novo Selo s ribnjacima na Vučjaku Feričanačkom. Oranice na kojima su pronađeni nalazi smještene su sjeverno uz ovaj poljski put. Lokalitet je danas ispresijecan kanalima. Iako ravničarski, teren je malo povišen u južnom dijelu, pada prema sjeveru, a u središnjem dijelu ima blago gredastih uzvišenja koja se pružaju u smjeru SZ – JI. Duljina oranica u smjeru S – J iznosi oko 650 m, a nalazi se pojavljuju raspršeni po čitavoj površini, s najvećom koncentracijom u južnom te ponovo u srednjem i sjevernom dijelu.

Prikupljeni materijal lokalitet datira u razdoblje prapovijesti (kremeni nožić, ručke, grafitirani latenski ulomak) i kasnoga srednjeg vijeka (keramika s raščlanjenim obodima, oker keramika, glazirano posuđe, jednostruka valovnica).

10. Sušine - Ulica Gorana Potnešila

Prapovijesni i novovjeki arheološki lokalitet (karta 1,10)

Lokalitet je smješten na ravničarskom terenu, između šume Gaj i posljednje kuće u Ulici Gorana Potnešila u Sušinama, istočno uz cestu Sušine - Šaptinovci. Oko 700 m jugoistočno od lokaliteta teče potok Bukovik. Oranica na kojoj su nalazi prikupljeni proteže se u smjeru SZ - JI, u duljini od oko 150 m i širini oko 70 m. Prikupljeni nalazi lokalitet datiraju u razdoblje prapovijesti (atipična prapovijesna keramika) i novog vijeka (glazirana keramika).

11. Sušine, Krčevine 1

Srednjovjekovni arheološki lokalitet (karta 1,11)

Lokalitet je smješten S / SZ od sela Sušine, na ravničarskom terenu. Prilazi mu se poljskim putem zdesna na kraju Ulice Gorana Potnešila koji vodi uz šumu Gaj, prema sjeveroistoku. Oko 800 m jugoistočno teče potok Bukovik. Njiva na kojoj su prikupljeni nalazi proteže se u smjeru SZ - JI, u duljini oko 150 m. Na jugoistočnom kraju njive nalazi se kanal. Pretežno u središnjem i jugoistočnom dijelu njive pronađeno je nešto malo nalaza koji lokalitet datiraju u kasni srednji vijek (tipični rubni i glazirani kasnosrednjovjekovni ulomci).

12. Sušine, Krčevine 2

Prapovijesni i srednjovjekovni arheološki lokalitet (karta 1,12)

Lokalitet je smješten S / SI od Sušina, na ravničarskom terenu. Ovdje se, sjeverozapadno uz cestu Sušine - Teodorovac, nalazi velika njiva koju sa sjevera i sjeveroistoka omeđuje kanal Iskrice. Uza samu cestu teče potok Bukovik, od kojega je lokalitet udaljen približno 400 m. Na dijelu njive, gdje su pronađeni nalazi, ima blagih gredastih uzvišenja terena koja se protežu u smjeru JZ - SI. Prikupljeni materijal lokalitet datira u razdoblje prapovijesti (mikrolit, kućni maz) i kasni srednji vijek (oker keramika).

13. Sušine, Krčevine 3

Antički i srednjovjekovni arheološki lokalitet (karta 1,13)

Lokalitet je smješten sjeverno od Sušina, na ravničarskom terenu sjeverozapadno od ceste Sušine - Teodorovac. Uz cestu teče potok Bukovik, od lokaliteta udaljen oko 300 m. Oranice na kojima su pronađeni nalazi orijentirane su u smjeru SZ - JI, a na istom prostoru ima i blagih gredastih uzvišenja koja se protežu u smjeru JZ - SI. Prikupljeni materijal lokalitet datira u razdoblje antike (dio lonca s ručkom) i kasnoga srednjeg vijeka (rubni ulomci).

14. Sušine, Krčevine 4

Srednjovjekovni arheološki lokalitet (karta 1,14)

Lokalitet je smješten na ravničarskom terenu, S / SI od Sušina, a sjeverozapadno od ceste Sušine - Teodorovac. Uz cestu teče potok Bukovik. Nalazi se pojavljuju na tri njive smještene na zaravnjenom terenu s blagim gredastim uzvišenjima koja se protežu u smjeru JZ - SI, gdje je i pronađeno najviše nalaza. Nalazi (oker keramika, ulomak sivog poklopca) lokalitet datiraju u razdoblje kasnoga srednjeg vijeka.

C. KATASTARSKA OPĆINA ŠAPTINOVCİ

15. Šaptinovci - Groblje

Srednjovjekovni arheološki lokalitet (karta 1,15)

Lokalitet je smješten na nizinskom terenu, zapadno uz šaptinovačko groblje, odnosno sjeverno uz cestu Šaptinovci - Bokšić. Oranica na kojoj su pronađeni nalazi sa zapadne je strane omeđena kanalom koji čini granicu s katastarskom općinom Bokšić. Blago je povišena na južnom dijelu, uz cestu. Nalazi, pronađeni raspršeni po čitavoj površini oranice, lokalitet datiraju u kasni srednji vijek (oker slikana keramika, glazirana keramika).

16. Šaptinovci - Grede

Prapovijesni i antički arheološki lokalitet (karta 1,16)

Lokalitet je smješten u nizinskom području sjeverno od Šaptinovaca, na povišenoj širokoj i izduženoj gredi koja počinje južno uz Centralnu plinsku stanicu u Bokšić Lugu i proteže se prema jugoistoku u duljini oko 1200 m. Orijeantirana je u smjeru SZ - JI. Na samoj gredi ima i blagih poprečnih uzvišenja. Južno i istočno od ove lokacije teče potok Iskrice koji se nedaleko odavde ulijeva u Vučicu. Čitav ovaj predio danas je pod oranicama. Gledajući sa sjeveroistoka, lokacija Grede vidljivo je uzdignuta nad ostalim terenom. Najviše nalaza prikupljeno je na istočnom dijelu grede. Prikupljeni materijal lokalitet datira u razdoblje prapovijesti (kamena jezgra, odbici, kameni nož s okorinom, siva keramika) i antike (ulomci zdjela).

17. Šaptinovci - Kremenjače

Srednjovjekovni arheološki lokalitet (karta 1,17)

Lokalitet je smješten na ravničarskom terenu, Z / JZ od Šaptinovaca, odnosno I / JI od Bokšića te istočno od ceste Bokšić - Beljevina. Nalazi se uz samu zapadnu granicu s katastarskom općinom Bokšić. Prilaz je moguć poljskim putem koji vodi uz bokšićko groblje prema jugoistoku. Ovdje su, u šumarku uz potok Crnac, otkriveni ostaci gradišta s opkopom promjera oko 40 m. Na postojanje neobične formacije usred polja upozorio je 2005. g., Pavle Kovačević, ing. agronomije iz Orahovice, rodom iz Bokšića. Lokalitet predstavlja ostatak srednjovjekovnoga nizinskog gradišta.

D. KATASTARSKA OPĆINA SEONA

18. Seona - Vodovod, Crna Glava

Prapovijesni i srednjovjekovni arheološki lokalitet (karta 2,18)

Lokalitet je smješten oko 1,5 km jugozapadno od Seone, u šumskom predjelu Krndije, na granici gdje njezino podgorje prelazi u područje gorskog hrpta. Kroz potočnu dolinu između Kranjčeva brda sa sjeverozapadne i šumskog područja Šipovača s jugoistočne strane vodi šumski put, a istočno uz njega teče potok Vrela koji nastaje nešto uzvodnije stapanjem dvaju potoka, Laništa i Slatinskog jarka. U desnome, jugoistočnom profilu potoka Vrela, jugoistočno od prihvatne kućice našičkog vodovoda i nedaleko njegova izvora, otkriven je prapovijesni i srednjovjekovni arheološki lokalitet. Poznat je otprije, kada je Franjo Bošnjaković, djelatnik našičkog MUP-a, rodom iz Seone, 2005. g. ovdje pronašao dosta keramičkih nalaza i jedan prsten. Lokalitet je otada običen u nekoliko navrata te je prikupljeno još nalaza. U profilu potoka, iznad razine vode vidljiv je tamniji sloj na dubini oko jednog metra. Prikupljeni materijal lokalitet datira u razdoblje ranog neolitika (starčevačka keramika: crna jezgra u

Karta 2. Rekognosciranje 2008. godine. Katastarske općine Seona, Gradac Našički, Zoljan (izradio Alan Lončar, dipl. ing. geodezije, Našice)

Map 2 Field survey in 2008 – Seona, Gradac Našički, Zoljan cadastral municipalities (by Alan Lončar, geodesy specialist, Našice)

presjeku crvenkastih posuda, obični barbotin, kanelirani barbotin, šuplja noga od zdjele na nozi) i srednjeg vijeka (crvenkasta keramika pronađena na približno 1 m dubine od razine tla). Pronađeni prsten pripada bjelobrdskoj kulturi 11. st. (tip 35; determinacija prof. dr. Željka Tomičića).

19. Seona - Crna glava 1

Prapovijesni i srednjovjekovni arheološki lokalitet (karta 2,19)

Lokalitet je smješten uzvodno od lokaliteta Seona - Vodovod, Crna glava. Nalazi su, kao i na prethodnom lokalitetu, prikupljeni u stijeni profila potoka Vrela, ovaj put na njezinoj lijevoj, sjeverozapadnoj strani. I ovaj je lokalitet poznat od 2005. g., kada je Franjo Bošnjaković ovdje pronašao sitne brončane predmete (pločice, zakovicu i veliku iglu s ušicom) i ranosrednjovjekovnu keramiku ukrašenu češljastim valovnicama. Ovom je prilikom pronađeno i nešto kasnobrončanodobnih keramičkih ulomaka.

20. Seona - Crna Glava 2

Prapovijesni arheološki lokalitet (karta 2,20)

Lokalitet je smješten uzvodno od lokaliteta Seona-Crna glava 1. Kao i u slučaju tog lokaliteta, nalazi su pronađeni u lijevome, sjeverozapadnom profilu potoka Vrela. Ovdje je Franjo Bošnjaković 2005. godine pronašao tri ukrašena ulomka lasinjske kulture srednjeg eneolitika, a ovom je prigodom iz profila izvađena grublja lasinjska keramika.

21. Seona - Crna glava 3

Antički arheološki lokalitet (karta 2,21)

Lokalitet je smješten jugozapadno od križanja, gdje se šumska cesta koja vodi od izvora našičkog vodovoda i uz pret-

hodno navedene lokalitete, prema jugozapadu odvaja za Bedemgrad. U samom koritu potoka Lanište (koji se nizvodno od spomenutoga križanja s potokom Slatinski jarak stapa u potok Vrela), u većoj duljini vodotoka, Franjo Bošnjaković je prije pronašao crvenu rimsku keramiku. I ovom je prilikom pronađeno nekoliko ulomaka crvene rimske keramike. Vjerojatno su vodom doneseni iz bliže okolice.

22. Seona - Vrela

Prapovijesni arheološki lokalitet (karta 2,22)

Lokalitet je smješten oko 400 m nizvodno od lokaliteta Seona-Vodovod, Crna Glava, istočno od Kranjčeva brda. Ovdje je u potoku Vrela prije pronađeno dno veće posude crne boje koje lokalitet datira u razdoblje prapovijesti.

23. Seona - Bačevke

Prapovijesni arheološki lokalitet (karta 2,23)

Lokalitet se nalazi u podgorju Krndije. Mikroreljefno, dolina potoka Vrela ovdje je nešto šira te je uz njega energija reljefa nešto manja. Tu je na njivama, smještenim oko 700 m jugozapadno od posljednjih kuća u Seoni, istočno uz potok Vrela i zapadno uz cestu koja vodi prema izvoru našičkog vodovoda, pronađeno nekoliko sitnih ulomaka prapovijesne keramike.

24. Seona - Barica, Kod rijeke

Prapovijesni arheološki lokalitet (karta 2,24)

Lokalitet je smješten na sjevernom podgorju Krndije, istočno od gorske kose Bobovišta, a podno južnih padina jednog od njezinih brežuljaka. Nalazi se na njivama smještenim oko 100 m južno od posljednjih kuća u Seoni, zapadno uz Seonski potok i cestu koja vodi prema izvoru našičkog vodovoda.

Sl. 1. Gradac Našički – Crni potok, visinsko gradište (snimio Drago Majer)

Fig. 1 Gradac Našički – Crni potok, hillfort (photo: Drago Majer)

Prikupljeni nalazi predstavljaju atipičnu prapovijesnu keramiku i maz (lijep).

25. Seona - Peičevićevo brdo

Prapovijesni arheološki lokalitet (karta 2,25)

Lokalitet je smješten na južnom obronku brežuljka u dvorištu kuće Franje Bošnjakovića u Seoni, u ulici Zrinskih-Frankopana 33. Franjo Bošnjaković je ovdje, kopajući rupu u dvorištu, na dubini od oko 30 cm prije pronašao dosta ulomaka keramike i metalnih predmeta. Nalazi su kasnobrončanodobni (ulomak brončane sjekire, komadići brončanog lima, ulomak zaravnjenog oboda lonca, plastična traka s otiscima prsta itd.).

26. Seona - Potkućnica, Dol

Prapovijesni arheološki lokalitet (karta 2,26)

Lokalitet je smješten na sjevernim obroncima Krndije. Mikroreljef podgorskog dijela Krndije na području Seone karakterizira razmjerno veća energija reljefa, pri čemu visinske razlike mogu iznositi od 5 do 30 m po kilometru površinskom. Sam lokalitet se nalazi sjeveroistočno od središta Seone, odnosno crkve Sv. Mihaela, na predjelu kojeg lokalno stanovništvo naziva Kućište. Do oranica koje se ovdje nalaze može se prići poljskim putem koji vodi od crkve Sv. Mihaela u središtu Seone. Lokalitet je smješten jugozapadno uz spomenuti put. Na lokalitet je upozorio Franjo Bošnjaković. Pronađeno je nekoliko atipičnih prapovijesnih ulomaka keramike smeđe do sive boje.

27. Seona - Peičevićevo brdo, Bašča 1

Prapovijesni i srednjovjekovni arheološki lokalitet (karta 2,27)

Lokalitet je smješten na sjevernim obroncima Krndije. Ovdje, sjeverno iznad sela, nalaze se oranice do kojih se može doći poljskim putem koji vodi od crkve Sv. Mihaela u Seoni. Oranice na kojima je Franjo Bošnjaković prije pronašao dosta litičkoga i keramičkoga materijala smještene su sjeveroistočno uz spomenuti poljski put, na predjelu kojeg lokalno stanovništvo naziva Stojčevac. Kasnijim pregledima, kao i ovom prilikom, prikupljeno je još nalaza. Uz mnogo mikrolita (nožići, strugala, odbojci i komadi jezgre), pronađena je i nekolicina atipičnih prapovijesnih ulomaka (ulomak šuplje kratke noge od zdjele na nozi) te nešto kasnosrednjovjekovne i turske glazirane keramike.

28. Seona - Peičevićevo brdo, Bašča 2

Prapovijesni arheološki lokalitet (karta 2,28)

I ovaj se lokalitet nalazi na sjevernim obroncima Krndije. Do njiva, smještenih sjeverno iznad sela, dolazi se poljskim putem koji vodi od crkve Sv. Mihaela u Seoni. Lokalitet je smješten sjeveroistočno uz ovaj put. Ovdje je prije Franjo Bošnjaković pronašao fibulu s čvorovima na luku koja se može pripisati latenskom ili halštatskom razdoblju.

E. KATASTARSKA OPĆINA GRADAC NAŠIČKI

29. Gradac Našički - Brazda

Prapovijesni arheološki lokalitet (karta 2,29)

Gradina se nalazi na jednoj od glavica gorskog hrpta Krndije. Smještena je S / SI od Lončarskog visa i telekomunikacijskog tornja na njegovu vrhu, od kojeg je udaljena oko 800 m, na području kojeg šumari nazivaju Suvu Rastik. Pristup lokalitetu

Sl. 2. Gradac Našički – Božino brdo 3, tumuli (snimio Drago Majer)

Fig. 2 Gradac Našički – Božino brdo 3, tumuli (photo: Drago Majer)

moгуć je šumskom cestom koja vodi podno južne strane gradine i zakreće prema njezinu zapadnom ulazu. Na ulomke keramike, vidljive odmah u šumskom humusu, na ovom prilično nepristupačnom području upozorio je Drago Majer iz Našica, nastavnik engleskog jezika u našičkoj osnovnoj školi, inače pasionirani skupljač gljiva i planinar. Ovom je prilikom iz humusa prikupljena brojna usitnjena keramika pretežno grublje fakture, crne do smeđe boje. Vjerojatno se može pripisati halštatskom razdoblju.

30. Gradac Našički - Bedemgrad, Božino brdo

Srednjovjekovni arheološki lokalitet (karta 2,30)

Srednjovjekovni grad Bedemgrad smješten je na jednoj od glavica gorskog hrpta Krndije, na nadmorskoj visini od 408 metara. Datira iz početka 14. stoljeća. Visina djelomično očuvane kule iznosi oko 18 metara. Otprije su poznati različiti nalazi: mač, konjska oprema, strelice, topovsko tane te kasnosrednjovjekovna keramika. Lokalitet je u više navrata opisan i istraživan (Horvat 1977). Današnje je stanje alarmantno jer s ulazne kule padaju komadi kamena, a ostatak utvrde nalazi se u potpunom šipražju. Vjerojatno je krajnje vrijeme da se utvrda istraži i konzervira.

Južno ispod Bedemgrada, uz šumsku cestu koja vodi podno utvrde i istočno uza stazu koja vodi prema samoj utvrdi, nalazi se poveći ravnjak. Tom je prilikom ovdje, u sjevernom profilu iznad jarka uz cestu, zamijećen kulturni sloj s uslojenim kamenom i opekama te nešto nalaza kasnosrednjovjekovne keramike, što upućuje na vezu s bedemgradskom utvrdom.

Otprije su s bližeg područja poznati rimski nalazi (opeke s oznakom 2. legije te ulomci kamenog žrtvenika i nadgrobnog spomenika), o čemu je izvjestio Luka Ilić-Oriovčanin, a kasnije su tumačenje dali i Laszowski, D. Pinterović i B. Kranjčev.

31. Gradac Našički - Crni potok

Prapovijesni i srednjovjekovni arheološki lokalitet (karta 2,31, sl. 1.)

Lokalitet je smješten na nižim dijelovima gorskog hrpta Krndije, na nadmorskoj visini od 343 metra. Nalazi se istočno od Bedemgrada od kojeg je udaljen oko 600 m. Prilaz lokalitetu moguć je s ceste koja vodi od Bedemgrada do kamenoloma u Gradcu. Lokalitet predstavlja tipično visinsko srednjovjekovno gradište koje se sastoji od tri koncentrična jarka. Promjer vanjskog ruba je 51,5 x 50,5 m, a stranice kvadrata unutar najmanjeg jarka duljine su 10,5 m. Širina vanjskog jarka je 8 m, a dubina 1,10 m. Širina srednjeg jarka je 7,8 m, a dubina oko 1 m. Širina unutarnjeg jarka je 3,6 m, a dubina 40-50 cm.

Lokalitet je poznat od 2005. g., kada je Drago Majer iz Našica obavijestio Muzej o neobičnoj kružnoj formaciji usred šume, nedaleko Bedemgrada te nalazima keramike na njoj.

Lokalitet je očito bio izuzetno važan, o čemu govore njegove dimenzije i neposredna blizina Bedemgrada. Trenutno mu prijete opasnost proširenja prostora na kojem kamenolom iz Gradca vadi kamen. O toj opasnosti Muzej je obavijestio nadležne konzervatore u Osijeku koji su izašli na teren (Marko Mikolašević) te će oni poduzeti potrebne korake da se gradište zaštiti.

Među nalazima koji su prije prikupljeni nalazi se veći broj tipičnih kasnosrednjovjekovnih ulomaka (rubovi posuda, te oker gotička slikana keramika) kao i nešto atipičnih prapovijesnih keramičkih ulomaka te jedan kameni nožić.

32. Gradac Našički - Božino brdo 1

Srednjovjekovni arheološki lokalitet? (karta 2,32)

Lokalitet se nalazi na jednoj od glavica gorskog hrpta Krndije, na nadmorskoj visini od 415 metara. Smješten je oko 400 metara jugoistočno od ceste Našice-Požega, na samoj granici dviju županija, gdje se od ceste prema jugu odvaja šumska cesta kojom se dolazi do ispod lokaliteta. Šire područje na kojem se lokalitet nalazi naziva se Velika Brazda. I na ovaj je lokalitet upozorio Drago Majer.

Nalazište predstavlja ostatak neke veće cjeline, no nije jasno radi li se o srednjovjekovnom gradištu ili o velikom tumulu, jer su ostali izuzetno mali ostaci koji sežu do površine, dok je u sredini danas velika jama.

33. Gradac Našički - Božino brdo 2

Antički arheološki lokalitet (karta 2,33)

Na gorskom hrptu Krndije, na više dijelova u blizini Čot-kose, a na liniji između Lončarskog visa i Bedemgrada, vidljivi su ostaci rimske ceste. Na njezine tragove upozorio je Drago Majer. Širina ceste je oko 7 m, a sastoji se od grubljega kamenja manje veličine i fino zaobljenog većega kamenja koje je vjerojatno stajalo uz rub ceste. Uočeni tragovi nalaze se na prostoru odjela 73a našičke šumarije, unutar gospodarske jedinice Krndija seonska. Tragovi ceste nađeni su i u jednoj nešto daljoj jaruzi, na granici šumskih odjela 73a i 36a, gdje se lijepo uočava složeni kamen.

34. Gradac Našički - Božino brdo 3

Prapovijesni arheološki lokalitet (karta 2,34, sl. 2.)

Na nešto blažim padinama jedne od glavica gorskog hrpta Krndije, sjeveroistočno od Lončarskog vrha, odnosno jugozapadno od Čot-kose, uočen je niz tumula različitih oblika i veličine. I na ovaj je lokalitet upozorio Drago Majer. S obzirom na relativnu blizinu arheološkoga prapovijesnog lokaliteta Gradac Našički – Brazda, koji se vjerojatno može datirati u halštatsko razdoblje (starije željezno doba), pretpostavljamo da se, kao i na lokalitetu Kaptol kod Požege, radi o istodobnim grobnim humcima.

F. KATASTARSKA OPĆINA ZOLJAN

35. Zoljan - Sobice

Srednjovjekovni arheološki lokalitet (karta 2,35)

Lokalitet je smješten na kontaktu nižih dijelova gorskog hrpta i viših dijelova podgorja Krndije, na velikom brežuljkastom predjelu pod nazivom Sobice. Do lokaliteta se dolazi šumskom cestom koja počinje istočno od ceste Našice-Požega, prije ulaska u selo Gradac. Nekada je to bio jedan od putova kojim se moglo doći u nestalo selo Zoljan-Potok. Jugozapadno od ovog sela, na danas pošumljenom brdu, na jednome se mjestu nalazi dosta kamena koji je djelomice obrađivan. Od ceste do ove lokacije vodi zapušteni puteljak. Nalaznica lokaliteta, Marija Solomun iz Zoljana, tvrdi da je tu stajala crkva koju su ljudi razrušili i odvukli građu te je upotrijebili za gradnju kuća. Ostao je samo trag zvonika, o čemu joj je govorio pokojni djed. Nalaznica je povezala ostatke i nazive s odavno nepostojećom crkvom i samostanom Sv. Martina u Zoljanu.

Poznati hrvatski prirodoslovac Dragutin Hirc je 1894. g. zabilježio, prema kazivanju mještana Zoljana, da je u šumskom predjelu Sobice nađeno kameno korito dugo dva metra, visoko 90 cm i široko 90 cm, za koje je pretpostavio da se radi o rimskom sarkofagu.

36. Zoljan - Vratolomije

Srednjovjekovni arheološki lokalitet (karta 2, 36)

Na jednom od brežuljaka Krndije sjeverno od nekadašnjeg sela Zoljan-Potok, odnosno izvora Pavlova vodica i južno od pruge Našice-Požega i naselja Štukino Brdo, nalazi se i lokalitet Selište. Iako ga ovom prilikom nismo mogli obići, ovaj topnim (na koji je upozorila M. Solomun), nedvojbeno ukazuje na arheološki lokalitet, najvjerojatnije iz srednjeg vijeka.

37. Zoljan - crkva Sv. Katarine na Vranoviću

Srednjovjekovni arheološki lokalitet (karta 2,37)

Lokalitet je smješten na jednom od brežuljaka sjevernog krndijskog podgorja. Nalazi se oko 400 metara sjeverno od upravne zgrade Tvornice cementa Našice, u šumskom prosje-

ku načinjenom za potrebe izgradnje dalekovoda. Na visokome travom obraslom terenu uočava se razbacani kamen, a Marija Solomun tvrdi da su uokolo bili vidljivi i tragovi groblja (kame- ne ploče) koji su uništeni u novije vrijeme, kada se kroz šumu Vranović izvodio spomenuti prosjek. Dimenzije temelja su približno 10 x 4 m, orijentacije približno I – Z. Navodno se radi o crkvi Sv. Katarine koja je bila središnja crkva za čitavu okolicu.

38. Zoljan - Vranović, Tajnovac

Srednjovjekovni arheološki lokalitet (karta 2,38)

Lokalitet je smješten na jednom od manjih brežuljaka sjevernoga krndijskog podgorja, uz sjeverni rub šume Vranović, između Zoljanskog zaselka Tajnovac i Tvornice cementa Našice. Od posljednjih kuća u Tajnovcu udaljen je oko 300 m. Oblikom podsjeća na utvrdu. Vidljiv je građevinski kamen koji je danas razvučen na većem prostoru. Nalaznici Mariji Solomun o neobično razbacanom kamenu govorio je pokojni djed, nazivajući taj predio Zidina.

39. Zoljan, Donja Mala – Selište, Bašće

Prapovijesni i srednjovjekovni arheološki lokalitet (karta 2,39)

Lokalitet je smješten na prostranom rebu sjevernoga krndijskog podgorja, između dolina potoka Vrela i Našičke rijeke. Nalazi se oko 400 m jugozapadno od zoljanskog zaselka Donje Male (posljednjih kuća u ulici Rimski put). Ulica Rimski put se prema jugozapadu nastavlja u poljski put što vodi grebenom brežuljka između Zoljana i Seone. Njive s nalazima smještene su jugoistočno uz ovaj put.

Malobrojni nalazi (pronađeni u nižem dijelu njive) ukazuju na egzistenciju u kasnom srednjem vijeku i novom vijeku.

Oko 100 m sjeveroistočno od ove lokacije (bliže Donjoj Maloj) pronađeno je na drugoj njivi (također u nižem dijelu) još nešto malobrojnih usitnjenih nalaza: jedan prapovijesni ulomak te nešto kasnosrednjovjekovnih nalaza i jedan novovjekli (ulomak lule).

40. Zoljan - Grbavica, Ograde, Rastovac, Ravan, Veliki Torinac

Prapovijesni i srednjovjekovni arheološki lokalitet (karta 2,40)

Na sjeveroistočno ekspaniranom podgorju Krndije sjeveroistočno od Zoljana, na samom završetku prostranog rebra, nalazi se brežuljkasto područje pod nazivom Grbavica. Smješteno je u trokutu između cesta Našice-Slatina i Našice-Požega koje se na ulazu u Našice spajaju kod našičke vojarne. Južnim i istočnim podnožjem brežuljaka teče Našička rijeka, a kroz sjeverno podnožje teče potok Vrela koji podno Grbavice utječe u Našičku rijeku.

Rekognosciranjem trase našičke zaobilaznice 2003. godine, sjeveroistočno od naselja Zoljan, u nižem dijelu s blagim uzvišenjima podno istočnih obronaka brežuljka Grbavica, pronađeni su ostaci naselja iz nekoliko razdoblja. Manjim probnim iskopom otkriveni su dijelovi prapovijesnih jama ispunjenih crnom zemljom s komadićima pečene zemlje i ulomcima keramike (dijelovi neolitičkih ili eneolitičkih vrčeva, lonaca, zdjela; grube fature; crne, sive i crvene boje kao i kremena jezgra s tragovima odbijanja). Na površini je pronađena srednjovjekovna keramika raščlanjenih jednostavnih oboda i ukrašena češljastim valovnicama što je datira u 9.-10. stoljeće.

Tijekom rekognosciranja, provedenog 2008. godine na području Grbavice, pregledano je i područje izvan pojasa trase našičke obilaznice istražene 2003. godine. Tom je prilikom na još tri lokacije, od kojih je na dvije prije upozorio Drago Majer, prikupljen arheološki materijal. Na lokaciji udaljenoj oko 500 m sjeveroistočno od zoljanskog zaselka Poljana, na području pod nazivom Veliki Torinac, na širokom povišenom ravnjaku

koji blago pada prema sjeveru, zapadu i istoku, pronađena je prije veća količina kamenog oruđa (nožići, strugala, ubadala, šiljci, jezgra), nešto prapovijesne keramike (2 ulomka svijetle jezgre i unutrašnjosti, tamno polirane vanjske površine te trakasta ručka), kao i srednjovjekovne keramike (fine, svijetle te glazirane).

Na lokaciji smještenoj na jednoj od padina Grbavice, udaljenoj oko 600 m zapadno od našičke vojarnje, a na području pod nazivom Ravan, prije je prikupljen je uglavnom prapovijesni materijal (ima elemenata vučedolske kulture, kao i lasinjske kulture eneolitika), uz nešto novovjekih nalaza.

Na njivama najbližim našičkoj vojarni, na samom istočnom podnožju Grbavice pronađeno je nekoliko komadića prapovijesne keramike i dio jednoga kamenog nožića.

Literatura

- Cvekan, P., 1981., Franjevci u Abinim Našicama. Našice.
 Hirc, D., 1897., Našice, Narodne novine, br. 86. Zagreb, 1 - 3.
 Horvat, Z., 1977., Bedemgrad - Našice, VMiKH 4, Zagreb, 7 - 16.
 Kranjčev, B., 1994., Našički kraj u doba rimske vladavine, Našički zbornik 1, Našice, 7 - 14.
 Marković, Z., 1977., Problem eneolita u našičkoj regiji, AVes 27, Ljubljana, 42 - 67.
 Marković, Z., 1979., Napomene uz srednjovjekovni arheološki materi-

jal našičkog kraja, GSM 39, Vukovar, 25 - 28.

Marković, Z., 1985., Ražište - tip sopsotske kulture, AVes36, Ljubljana, 39 - 76.

Marković, Z., 1994., Sjeverna Hrvatska od neolita do brončanog doba, Koprivnica.

Marković, Z., 2007., Rezultati rekognosciranja arheoloških terena oko Našica 2006. godine, AIA 3, Zagreb, 93 - 96.

Miletić, D., 1997., Bedemgrad - Izviješće s očevida, Hrvatski restauratorski zavod, Zagreb.

Minichreiter K., Marković Z., 2004., Arheološko rekognosciranje obilaznice Našica, Obavijesti HAD 1/XXXVI, Zagreb, 51 - 60.

Summary

In 2007 and 2008, specialists from the Institute of Archaeology in Zagreb and the Našice Local Heritage Museum conducted the second and third stages of systematic archaeological field survey of the Našice area, focussing on its western part. In 2007, the Donja Motičina, Durdenovac and Šaptinovi cadastral municipalities were examined, on which occasion seventeen sites were registered, among which the most frequent were late medieval sites, although prehistoric sites were also rather frequent, while the least common were Roman sites.

In 2008, prospecting continued in the Gradac Našički, Seona and Zoljan cadastral municipalities. In two weeks, twenty-three sites were registered, from prehistory and Antiquity to the Middle Ages. The most sites belonged to the prehistoric and the medieval periods, and two sites were identified as Roman.